

Til Helsedepartementet
ved statsråd Bent Høie

Oslo, 3. november 2020

Det er på tide med en offentlig utredning om dødshjelp

Human-Etisk Forbund¹ ber regjeringen sette ned et offentlig utvalg for å utrede dødshjelp. Begrepet dekker både eutanasi (aktiv dødshjelp) og assistert selvmord.

Temaet dødshjelp kommer stadig opp i det offentlige ordskeftet. Debatten er preget av viktige prinsipper som står mot hverandre. Tilhengere av legalisering eller avkriminalisering holder prinsippet om menneskelig selvbestemmelsesrett høyt, samt behovet for å unngå unødige lidelse. Motstanderne mener det er en forpliktelse å verne om livet, at menneskeverdet forbyr å avslutte liv med vilje og at en legalisering innebærer en rekke praktiske utfordringer.

Human-Etisk Forbund har selv ingen avklart holdning i spørsmålet, men mener dødshjelp er et grunnleggende tema som det bør søkes mer kunnskap om og høyere refleksjon rundt. Et humanistisk livssyn kan lede både til et ja og et nei til legalisering av dødshjelp.

Human-Etisk Forbund mener staten bør utrede de medisinske, juridiske, moralske, etiske og praktiske sidene ved alle former for dødshjelp, gjennom å:

- Sammenstille et bredt utvalg med eksempelvis representanter fra de medisinsk-etiske miljøene, legestanden, politikere fra ulike partier, representanter fra tros- og livssynssamfunnene og filosofer.
- Utrede hvorvidt det er på tide å legalisere eller avkriminalisere dødshjelp i sine ulike former, og hvilke argumenter som finnes for og mot dette i en norsk kontekst.
- Komme med anbefalinger til eventuelle større eller mindre lovendringer på området.

En modell for utvalgsarbeidet kan være et tilsvarende arbeid som er gjort i Sverige. I 2017 publiserte Statens Medicinsk-Etiska Råd (forkortet SMER, tilsvarer Bioteknologirådet i Norge) [en rapport om dødshjelp](#)² med vekt på forskning og statistikk, uten å ta stilling til for eller imot. Rapporten gir et samlet oppdatert bilde av kunnskap om dødshjelp, og bygger på rundt hundre vitenskapelige artikler, bøker, publikasjoner fra myndigheter og organisasjoner. Med andre ord,

¹ Human-Etisk Forbund er et humanistisk livssynssamfunn med mer enn 99.000 medlemmer. Forbundet arbeider for å videreutvikle humanismen og sørge for at mennesker kan praktisere sitt humanistiske livssyn innenfor rammene av en sekulær stat og et livssynsåpent samfunn. Vi bidrar og stimulerer til etisk refleksjon om store og små spørsmål i livet og i samfunnet.

² <http://www.smer.se/rapporter/dodshjelp-en-kunskapsammanstallning/>

et bredt faktagrunnlag til diskusjonen om dødshjelp. Også i Finland er en offentlig utredning planlagt ferdig i 2021.

I den norske befolkningen oppgir majoriteten å være for en oppmykning eller legalisering. En rekke spørreundersøkelser [tyder på dette](#).³

Samtidig som det finnes en folkelig støtte til legalisering, er det [stor motstand](#)⁴ mot å gå i retning av legalisering blant leger. Dette er yrkesgruppen som forventes å utføre dødshjelp hvis det skulle bli legalisert, og som bør ha en høy grad av refleksjon rundt temaets etiske og moralske sider. Det kan indikere at en statlig utredning for å øke kunnskapsnivået og refleksjonsgraden i befolkningen ikke nødvendigvis vil øke støtten til legalisering. Det kan like gjerne gå den andre veien. Dette nevnes for å presisere at dette forslaget fra Human-Etisk Forbund ikke må tolkes som noen støtte til den ene eller andre siden i debatten.

En viktig årsak til at Human-Etisk Forbund mener det er behov for en norsk utredning nå, er at den medisinsk-tekniske utviklingen går raskt. Det er nå mulig å holde et menneske i live for eksempel etter en ulykke eller alvorlig sykdom langt utover hva som var mulig for ganske få år siden. Her tenker vi spesielt på tilfeller der det ikke er mulighet for forbedring, men kun til et forlenget liv preget av lidelse. Dette gir nye perspektiver i debatten om dødshjelp.

I Nederland, Belgia og Luxemburg, Australia, USA og Canada har dødshjelp blitt legalisert innenfor visse rammer. Det er viktig at perspektiver og erfaringer fra disse landene trekkes inn i Norge. På denne måten håper vi det politiske liv og offentligheten kan gå fra følelseladete personlige historier og «skyttergrav»-retorikk, til en mer kunnskapsbasert viten basert på forskning og en høy grad av refleksjon rundt de etiske problemstillingene dødshjelp reiser.

Vennlig hilsen
for Human-Etisk Forbund

Trond Enger
generalsekretær

³ <https://www.aftenposten.no/norge/i/1kmQPq/flere-sier-ja-til-aktiv-doedshjelp>

⁴ <https://tidsskriftet.no/2019/01/originalartikkel/legers-holdninger-til-aktiv-dodshjelp>